

*Ганна Володимирівна Індиченко,
кандидат історичних наук,
завідувач відділу історії академічної науки
Інституту архівознавства
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
ORCID: 0000-0003-2225-0214
e-mail: Indychenko@ukr.net*

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА МІЖАКАДЕМІЧНА СПІВПРАЦЯ В ГАЛУЗІ СОЦІОГУМАНІТАРИСТИКИ (1961–1965 рр.): ІСТОРИКО-ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Мета роботи. У дослідженні здійснено джерелознавчий аналіз маловідомих та раніше недосліджених архівних документів, на підставі яких проведено історичну реконструкцію українсько-польської між-академічної співпраці в галузі соціогуманітаристики хронологічного періоду 1961–1965 рр. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні історико-архівознавчого, джерелознавчого, хронологічного методів, а також методів аналітико-синтетичної обробки матеріалів і наукової експертизи. Зазначений методологічний підхід дозволяє виявити ступінь інформативної цінності архівних документів та здійснити історичну реконструкцію українсько-польських наукових зв'язків у галузі соціогуманітаристики впродовж 1961–1965 рр. **Наукова новизна** роботи полягає в систематизації розлогого комплексу архівних джерел з історії українсько-польських міжакадемічних зв'язків, введенні до наукового обігу маловідомих і почасті недосліджених документів та, на їхній підставі, – здійсненні комплексної реконструкції напрямів співробітництва академічних установ України та Польщі соціогуманітарного профілю. **Висновки.** Аналіз архівних документів, що відклалися в Архіві Президії НАН України та Інституті архівознавства НБУВ, дозволяє зробити висновки, що українські науково-дослідні установи соціогуманітарного профілю зробили вагомий внесок у становлення та розвиток наукової співпраці з польськими науковими інституціями. Форми співробітництва розширювалися і полягали у спільному розробленні наукових проблем, в яких були зацікавлені обидві академії наук, ознайомленні з науковою проблематикою академічних установ України та Польщі, публікації результатів наукових розробок, взаємному рецензуванні наукових праць, проходженні стажувань, книгообміні. Українські та польські дослідники на практиці застосовували набутий досвід та найбільш вдалі форми науково-дослідної роботи, що практикувалися на той час академіями наук України та Польщі.

Ключові слова: Академія наук УРСР, Польська академія наук, міжакадемічне співробітництво, соціогуманітаристика.

Актуальність теми дослідження. Науковий напрям українсько-польського співробітництва є важливим для подальшої інтеграції України в Європейський науковий простір. Польська наука більшою мірою, ніж українська, інтегрована в Європейський простір – значна кількість наукових проектів реалізується по лінії ЄС, а також у рамках позаєвропейських структур. Наукові зв'язки Національної академії наук України (далі – НАН України) та Польської академії наук (далі –

ПАН) у галузі соціогуманітаристики мають усталені традиції. Вони розвиваються за багатьма напрямками наукових досліджень: розробляються питання спільної історії, проводяться двосторонні археологічні дослідження, чимало наукових розробок присвячено культурології, мистецтвознавству, музеєзнавству, розвиваються зв'язки між філологами та літературознавцями двох країн. Співробітництво здійснюється шляхом виконання спільних науково-дослідних проєктів, проведення міжнародних наукових заходів, публікації наукових праць. Наукові проєкти реалізуються й молодими вченими обох країн. Українсько-польським зв'язкам присвячено низку праць, проте історико-джерелознавчий аспект дослідження українсько-польських наукових зв'язків різних хронологічних періодів висвітлено в науковій літературі ще не повною мірою. Співробітництво українських і польських академічних установ є стратегічним для НАН України та ПАН, а дослідження віх їхньої співпраці в науковій сфері є актуальним з точки зору відтворення двосторонніх відносин України та Польщі. Комплексне вивчення двосторонніх академічних зв'язків хронологічного періоду 1961–1965 рр. у соціогуманітарній сфері не проводилося. Дане дослідження є актуальним також з точки зору введення до наукового обігу та аналізу малодосліджених архівних документів як основи для реконструкції напрямів співпраці між українськими та польськими академічними установами. Ця наукова розвідка підготовлена в межах виконання планової науково-дослідної теми Інституту архівознавства НБУВ (далі – ІА) «Документно-інформаційні ресурси архівної спадщини української академічної науки: історія і сучасність».

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі питання наукової співпраці академії наук України і Польщі висвітлено в працях українських учених. Зокрема, в «Українському історичному журналі» багатоаспектні міжнародні наукові зв'язки Інституту історії АН УРСР репрезентовано у вигляді хронік про міжнародну діяльність установи [1–4]. Сучасні фундаментальні видання з історії НАН України та окремих науково-дослідних установ узагальнено відтворюють міжнародне наукове співробітництво насамперед у роки незалежності України [5–6]. Розвитку міжакадемічного співробітництва НАН України присвячено публікацію А. Г. Загороднього [7]. Українсько-польську академічну співпрацю в гуманітарній сфері за роки незалежності України проаналізували М. Р. Литвин [8], С. В. М'якушко, А. С. Мирончук [9]. Славістичні дослідження в Інституті історії України НАН України широкого хронологічного періоду проаналізував С. В. Віднянський [10]. Дослідженню міжнародного книгообміну з науково-дослідними та культурними установами Польщі присвячено спеціальні студії вчених Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ) Л. А. Дубровіної, О. С. Онищенко [11], Н. І. Малолетової та О. П. Бодак [12], Н. І. Малолетової і Р. Л. Красій [13] та ін.

Науково-інформаційний обмін у гуманітарній сфері в академічних установах України та Польщі 1955–1960 рр. досліджено Г. В. Індиченко [14]. Документознавче вивчення історії Національної академії наук України тривалий час проводить Інститут архівознавства НБУВ. У збірнику документів з історії Академії наук за 1956–1960 рр. вміщено низку документів про міжнародне наукове співробітництво [15].

Мета дослідження. В окремих наукових розробках джерелознавчий та історичний аспекти окремих моментів українсько-польського міжакадемічного співробітництва в галузі соціогуманітаристики досліджувалися, але для хронологічного періоду 1961–1965 рр. у контексті комплексної діяльності українських академічних установ соціогуманітарного профілю цю проблематику не було розглянуто. Зважаючи на це, в дослідженні запропоновано реконструкцію співпраці соціогуманітарних установ АН УРСР з науково-дослідними установами Польщі впродовж 1961–1965 рр. на основі залучення до аналізу передусім маловідомих архівних джерел. Проаналізовано документи, які відклалися в Архіві Президії НАН України за описами «Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями», «Планова комісія», «Секретаріат», «Редакційно-видавнича рада». Також предметом аналізу стали окремі документи із фондів академічних установ, які зберігаються в Інституті архівознавства НБУВ (ф. № 360 «Інститут економіки АН УРСР» та ф. № 261 «Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН України»).

Виклад основного матеріалу. У 60-ті роки ХХ ст. наукова співпраця з європейськими соціалістичними країнами, як і в повоєнний період, залишалася пріоритетною для СРСР. Активну участь у науково-технічному співробітництві з європейськими країнами «соціалістичного табору» брала УРСР. Між Україною та Польщею воно здійснювалося в тісній взаємодії з науковим сектором. Співпраця ж у галузі соціогуманітаристики була обумовлена необхідністю дослідження спільних моментів історії України та Польщі, культури та побуту українських та польських народів, ознайомлення та впровадження найновіших на той час методів розробки теоретичних проблем. У архівах і бібліотеках України та Польщі відклався значний сегмент документів та літератури з історії та культури двох народів, які потребували наукового опрацювання українськими та польськими вченими в рамках виконання науково-дослідних тем. Зважаючи на це, співпраця між АН УРСР та ПАН залишалася для двох академій наук пріоритетною.

Період 1961–1965 рр. є знаковим у житті АН УРСР. З 27 лютого 1962 р. президентом Академії став акад. Б. Є. Патон, високий авторитет якого як знаного у всьому світі вченого й організатора науки сприяв зростанню обсягів міжнародного наукового співробітництва [7, с. 99]. Суттєві зміни відбулися у структурі Академії: низку інститутів було перепрофільовано, установи, в дослідженнях яких переважала прикладна тематика, передано до міністерств та відомств республіки. Певні зміни відбулися в організації міжнародного співробітництва АН УРСР. Зокрема, 27 лютого 1964 р. було створено Комісію з міжнародних наукових зв'язків при Президії АН УРСР. Відповідно до положення про її діяльність визначено такі основні функції: розгляд питань планування і здійснення міжнародних зв'язків АН УРСР; визначення напрямів наукового співробітництва із зарубіжними організаціями, контроль ефективності та реалізації пропозицій щодо впровадження зарубіжного досвіду; подання рекомендацій щодо активізації пропаганди досягнень українських учених тощо [16, арк. 22–23]. Очолив комісію Головний учений секретар Президії АН УРСР акад. Г. С. Писаренко. Міжнародна наукова діяльність упродовж 1961–1965 рр. залишалася для АН УРСР пріоритетною.

На жаль, у 1961–1965 рр., як і в попередній період, діяла незмінна для української Академії наук система міжнародного наукового співробітництва, яка продовжувала функціонувати централізовано через АН СРСР. Запити АН УРСР щодо безвалютного обміну задовольнялися союзною Академією наук не повною мірою. На подання від української Академії наук щодо доцільності закордонних відряджень необхідно було отримати висновок відповідного відділення АН СРСР. Усі валютні асигнування на закордонні відрядження, в т. ч. республіканських академій, перебували у віданні союзної Академії, і в цьому відношенні АН УРСР була повністю залежна від неї, що, звичайно, гальмувало розвиток міжнародного співробітництва, зокрема в питанні щодо виїзду українських учених за кордон. Жорстко контролювалася відповідними органами і тематика спільних із закордонними установами наукових досліджень, теми доповідей для виступу на міжнародних наукових заходах, зміст і тематичне наповнення статей для публікації в закордонних виданнях. Проте, незважаючи на зазначені труднощі, міжнародне співробітництво з іноземними науково-дослідними установами продовжувалося та нарощувало темпи. АН УРСР приймала польських дослідників у своїх установах відповідно до щорічних планів наукової співпраці між АН СРСР та ПАН. Президія союзної академії своїми розпорядженнями покладала прийом іноземних дослідників на відповідні установи АН СРСР або республіканські академії наук, відправляла дослідників до Польщі по лінії наукового туризму.

Упродовж 1961–1965 рр. простежується динаміка збільшення наукових відряджень українських учених за кордон. Цей висновок можна зробити на основі аналізу інформації про міжнародні зв'язки загальноакадемічних звітів за 1961 р. та 1965 р. Так, якщо в 1961 р. у наукових відрядженнях до 18 іноземних країн побували 90 учених АН УРСР, то в 1965 р. кількість українських учених, які виїздили за кордон, зросла до 275 осіб. Кількість іноземних учених, які відвідали установи АН УРСР, була в рази більшою і у 1965 р. досягла 800 осіб: 500 – із соціалістичних країн і 300 – з капіталістичних [17, арк. 132; 178].

Найінтенсивнішим було співробітництво з польськими науковими установами. На середину 50-х років ХХ ст. між АН УРСР та Польською академією наук (далі – ПАН) уже встановилися міцні наукові зв'язки. Відповідно до даних, наведених у довідці про прийом установами АН УРСР іноземних учених і спеціалістів та виїзди вчених АН УРСР за кордон упродовж 1961–1963 рр., у 1961 р. до ПНР виїжджали 15 українських учених, а було прийнято в установах АН УРСР 36 польських дослідників. 1962 р. демонструє динаміку збільшення відвідувань польськими вченими та фахівцями різної наукової спеціалізації установ АН УРСР. Цього року їхня кількість зросла до 59. Водночас до Польщі виїздили лише 16 українських учених. У 1963 р. в Польщі в рамках обміну досвідом побували 26 представників українських академічних установ, а було прийнято 70 польських дослідників [18, арк. 1].

Форми співробітництва українських і польських учених полягали у двосторонній участі в роботі симпозіумів, нарад, підготовці спільних наукових праць,

відвідуванні українськими та польськими вченими науково-дослідних академічних установ Польщі та України, науковому стажуванні в академічних установах, взаєморецензуванні наукових праць, публікації в українських та польських наукових виданнях, книгообміні та обміні мікрофільмами на документи та ін. Відрядження за кордон українських учених видозмінювалися за своєю формою: якщо раніше вони подеколи мали ознайомлювальний характер, то тепер Президією АН УРСР висувалися вимоги щодо вивчення передового закордонного досвіду з конкретних питань та його практичного використання в науково-дослідній роботі. Сприяли розширенню контактів і міжнародні наукові заходи, що організовувалися двома академіями наук. Кількість таких заходів постійно зростала, а провідні українські вчені часто були членами організаційних комітетів з їхньої підготовки як за кордоном, так і в Україні. Так, звіт про міжнародні наукові зв'язки АН УРСР за 1961 р. містить інформацію про роботу Ювілейної Х наукової Шевченківської конференції, у якій взяли участь видатні вчені й письменники Польщі – професор М. Якубець і Вл. Слободнік [19, арк. 1–14].

Початок 60-х років ХХ ст. виявився результативним щодо співпраці академічних установ України та Польщі. Це засвідчують документи, які відклалися у спр. 227 (оп. «Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями») – довідки, звіти інститутів про міжнародні наукові зв'язки за 1961–1962 рр., відомості, зокрема про наукові відрядження за кордон тощо. Продовжувалися візити до Інституту історії АН УРСР польських істориків. Зокрема, у грудні 1961 р. інститут відвідав польський професор, завідувач кафедри історії Східної Європи епохи феодалізму Лодзького університету С. Кучинський, який цікавився питаннями вивчення історії Київської Русі. Він виголосив у інституті доповідь «Взаємовідношення давньої Русі і Польщі у VIII–X ст.» [20, арк. 20–23]. У 1961 р. українські історики виявляли в Польщі архівні джерела для збірника документів «Суспільно-політичний рух на Україні в 1863–1864 рр.» (Г. І. Марахов) та матеріали для колективної монографії «Українська РСР в міжнародних відносинах і боротьбі за мир» (А. М. Шлепаков, Д. М. Сташевський) [20, арк. 8]. Інформація про міжнародні наукові зв'язки Інституту історії АН УРСР за 1962 р. містить відомості про те, що установа підтримувала зв'язки з Польсько-радянським інститутом, Інститутом історії ПАН, Інститутом історії Війська Польського. Спільно з Інститутом слов'янознавства АН СРСР та Інститутом історії ПАН реалізовувався проєкт з підготовки до видання II тому збірника документів «Общественно-политическое движение на Украине в 1863–1864 гг.», який вийшов друком у 1963–1964 рр. З Інститутом історії Війська Польського було досягнуто домовленість щодо спільного збирання та опрацювання спогадів українців і поляків, які боролися проти фашизму під час Другої світової війни.

Співпраця українських та польських літературознавців розвивалася динамічно. Уже згадувалася участь польських літературознавців у Ювілейній Х Шевченківській конференції. У 1961 р. д. філол. н. Є. П. Кирилюк виступав у Польщі з лекціями та доповідями про життя і творчість Т. Г. Шевченка. Того ж року

д. філол. н. Г. Д. Вервес прочитав у Кракові лекцію «Шевченко і слов'янські літератури» [21, арк. 22]. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР на прохання іноземних дослідників здійснював мікрофільмування та фотокопіювання рукописних і архівних матеріалів, які зберігалися в інституті. Зокрема, в 1961 р. на замовлення наукового співробітника Інституту літератури ПАН Я. Чаховської виготовлено мікрофільми з архіву І. Я. Франка про українсько-польські літературні зв'язки [22, арк. 103].

У 1961 р. активізувалися наукові зв'язки Інституту економіки АН УРСР з польськими економістами. Цьому сприяв приїзд до Києва директора Інституту економіки ПАН професора Б. Мінца. Результатом візиту стала домовленість про обмін інформацією між інститутами за підсумками здійснюваних досліджень [23, арк. 49].

В означений хронологічний період збільшився інтерес з боку зарубіжних країн до публікацій учених АН УРСР. Зросла кількість монографій українських учених, перекладених іноземними мовами, збільшився попит у зарубіжних країнах на наукові видання, що видавалися в системі АН УРСР, через системи книгообміну та «Книгоекспорт». Усе це ставило перед Президією АН УРСР завдання з видання і перевидання низки важливих монографій та праць учених АН УРСР іноземними мовами. У листі від 30 червня 1962 р. до голови Комісії по закордонних справах Верховної Ради УРСР наголошувалося, що «...Видавництво АН УРСР зараз має можливість видавати книги англійською, німецькою та польською мовами, необхідно лише створити додатковий штат редакторів та перекладачів – спеціалістів з іноземних мов» [24, арк. 50]. Відділ суспільних наук АН УРСР надіслав до Редакційно-видавничої ради АН УРСР відомості про видання праць учених іноземними мовами в 1961–1962 рр. і пропозиції до публікації праць співробітників інститутів: історії, археології та мовознавства. Так, Інститут історії АН УРСР повідомив, що в 1961 р. було видрукувано працю к. істор. н., дослідника історії Польщі та українсько-польських відносин П. М. Калениченка «*Szewczenko a polski ruch rewolucyjno-wyzwoleniowy*» в польському періодичному виданні. Для перекладу інститут рекомендував працю І. Ф. Євсєєва «Сотрудничество Украинской ССР и Польской Народной Республики (1944–1960 гг.)». Загалом, Відділ суспільних наук АН УРСР склав перелік праць, рекомендованих до видання іноземними мовами в кількості 15 позицій [24, арк. 58–59].

Продовжувалася публікація наукових статей польських істориків в «Українському історичному журналі» та взаємне рецензування наукових праць. Зокрема, в польському виданні «*Kwartalnik historyczny*» («Квартальник історичний») (1962 р., № 2) побачила світ рецензія Збігнева Вуйцика на монографію К. І. Стецюк «Народные движения на Левобережной и Слободской Украине в 50–70 гг. XVII в.», а журнали «*Wiadomości numizmatyczne*» («Відомості нумізматичні») та «*Archeologia*» («Археологія») опублікували рецензії на монографію М. Ю. Брайчевського «Римська монета на території України».

Значно розширилося коло польських істориків, які відвідували Інститут історії АН УРСР. Серед них – завідувач кафедри загальної історії XIX ст. Варшав-

ського університету Р. Гербер, який поінформував українських колег про створення при Інституті історії ПАН сектору історії СРСР і країн Центральної Європи. Учений ініціював налагодження співпраці між сектором та Інститутом історії АН УРСР. У липні 1962 р. делегація польських істориків відвідала Інститут історії АН УРСР. Польських дослідників цікавили наукові розробки українських учених з історії Польщі та ЗУНР. З інших візитів польських дослідників до Інституту історії АН УРСР варто згадати приїзд С. Вронського, який отримав консультації за темою «Антифашистська боротьба народів у роки Другої світової війни», а також Т. Стемпневського, який вів перемовини про спільне видання споминів поляків і українців – учасників руху Спротиву. Науковий співробітник Інституту історії ПАН Є. Вишневський працював у відділі рукописів Державної публічної бібліотеки УРСР (далі – ДПБ) над матеріалами з історії України XVI–XVIII ст. [20, арк. 1–7].

Інтенсивно розвивалося співробітництво польських науково-дослідних установ та Інституту суспільних наук АН УРСР. Це засвідчує інформація, надіслана інститутом до завідувача Сектору наукових зв'язків із зарубіжними організаціями АН УРСР В. П. Козоброда [20, арк. 30–32]. Відділ мовознавства цього інституту підтримував зв'язки з мовознавцями ПАН, які уклали словник старопольської мови. Завдяки візиту наукового співробітника ПАН В. Гурецької відбувся обмін досвідом за цим напрямом [20, арк. 32]. Праця з укладання «Словника староукраїнської мови XIV–XV ст.», над яким працював Інститут суспільних наук АН УРСР, потребувала опрацювання матеріалів архівів та бібліотек Варшави, Кракова, Вроцлава і Курніка, де знаходилося чимало східнослов'янських рукописів різних хронологічних періодів. У зв'язку з цим виникла потреба виявити на території Польщі наявні неопубліковані рукописні джерела, про що інститут повідомляв листом від 4 серпня 1961 р. Президію АН УРСР, клопочучись про відрядження завідувача відділу мовознавства д. філол. н. Л. Л. Гумецької [25, арк. 29]. Упродовж 23 жовтня – 14 листопада 1961 р. в науковому відрядженні до ПНР перебував к. істор. н. м. н. с. відділу історії України Я. Д. Ісаєвич, який вивчав рукописи і стародруки в архівах та бібліотеках Варшави, Кракова, Вроцлава для підготовки розділу про культурні зв'язки України і Росії з Польщею в межах дослідження теми «Львівське братство і його роль в розвитку української культури в XVI–XVIII ст.» [20, арк. 32]. Інститут ініціював розширення співпраці з польськими, румунськими та чеськими археологами листом до Президії АН УРСР та, зокрема, пропонував: налагодити зв'язки з редакцією археологічного видання ПАН «Acta archaeologica Carpathica»; координувати теоретичні й польові археологічні дослідження відділу археології інституту з відповідними науково-дослідними установами зазначених країн з метою більш ґрунтовного вивчення стародавньої історії Карпат та Прикарпаття; організувати постійний обмін друкованими працями [26, арк. 82–83]. Польські колеги «...ставили питання про необхідність більш тісної координації науково-дослідної (теоретичної і експедиційної) роботи по вузлових питаннях стародавньої історії Прикарпаття і сточища Західного Бугу» [20, арк. 31].

Перед Інститутом мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР стояло надважливе завдання щодо розгортання роботи зі створення низки перекладних двомовних словників. У зв'язку з цим необхідно було опрацювати матеріали, наявні в архівах та бібліотеках інших країнах, у т. ч. Польщі. Саме тому було доцільним відрядження завідувача відділу перекладних словників до академічних мовознавчих закладів Польщі в 1962 р., якими інтенсивно провадилася лексикографічна робота зі створення перекладних словників [25, арк. 31].

У зазначений період Сектором держави і права АН УРСР було налагоджено зв'язки з Інститутом права ПНР, про що установа повідомила Президію АН УРСР листом від 12 листопада 1962 р. [20, арк. 9–10]. У 1962 р. сектор відвідав редактор польського журналу «Państwo i prawo» («Держава і право»).

У 1962 р. українські академічні установи соціогуманітарного профілю відвідали завідувач кабінету загальної організації праці ПАН професор Я. Зеленевський та н. с. Т. Туоловський (інститути економіки та філософії АН УРСР). Професор історії Варшавського університету Р. Гербер здійснив візит до Інституту історії АН УРСР, а також вивчав документи в архівах Києва та Львова з питання соціального складу польського студентства 40–70-х років XIX ст.

Інформативно насиченим є лист дирекції Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР від 22 листопада 1962 р., який розкриває аспекти співпраці з польськими мовознавцями [20, арк. 11–13]. Так, матеріали словникової і діалектологічної картотек опрацьовували польські вчені М. Куцала та К. Секорська. Молодший науковий співробітник Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР А. П. Корепанова в 1962 р. була учасником літніх курсів славистів у Варшаві, а польське видання «Prace onomastyczne» в матеріалах Міжнародної славистичної конференції з ономастики («Międzynarodowa sławistyczna konferencja onomastyczna») надрукувало статтю К. К. Цілуйка «Основні напрями та перспективи розвитку української топономістики». Новою формою співробітництва в цей період стало проходження практики студентами на базі українських науководослідних установ. У межах співпраці з Варшавським університетом відбувалося проходження практики студентами старших курсів цього університету у відділі діалектології та лабораторії експериментальної фонетики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР.

Відділ слов'язознавства Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР від часу свого заснування підтримував зв'язки з Відділом слов'язознавства ПАН та Інститутом літературних досліджень Польщі [20, арк. 14]. З листа інституту до Президії АН УРСР, датованого 15 листопада 1962 р., дізнаємося, що в 1962 р. к. філол. н. відділу літератур слов'янських країн Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР Ю. Л. Булаховська була доповідачем на зборах у Будинку літератора, присвячених 120-річчю з дня народження польської письменниці М. Конопницької, а значна частина наукових розробок інституту, виданих або підготовлених до друку 1962 р., стосувалася питань зарубіжної культури (опубліковано монографію Г. Д. Вервеса «Владислав Оркан і українська література», передано до

друку працю І. Ю. Журавської «Леся Українка і зарубіжні літератури», 3-й випуск збірника «Міжслов'янські літературні взаємини», де вміщено статті, присвячені зарубіжним слов'янським літературам) [20, арк. 15].

Як засвідчує довідка про зарубіжні зв'язки ДПБ УРСР від 13 жовтня 1962 р. [20, арк. 157–165], польські вчені активно досліджували фонди провідної бібліотеки України. У 1962 р. тут працювали, наприклад, Ф. Неуважни, Я. Радзейовський, К. Секорська, К. Борсук, З. Скрунда, М. Куцона та ін. У відділі рукописів вони досліджували рукописні матеріали з питань історії мови та літератури, робітничого руху, викладання російської мови в польських школах. Загалом ДПБ УРСР станом на 1961 р. співпрацювала із 103 польськими установами в межах книгообміну, до яких надіслала 2 380 книг та журналів, натомість отримала 2 852 найменування літератури [24, арк. 70]. Досить широкою була географія книгообміну Львівської бібліотеки АН УРСР з польськими установами. Бібліотека співпрацювала з Бібліотекою Народною (Варшава), Центром розповсюдження наукових видань ПАН (Варшава), Товариством польсько-радянської дружби (Варшава), Кафедрою польською літератури (Варшавський університет), Центральною сільськогосподарською бібліотекою (Варшава), Оссолінеумом (Вроцлав), Сільськогосподарською бібліотекою (Гданськ), Бібліотекою політехнічного інституту (Гданськ), ПАН (Краків), Ягеллонською бібліотекою (Краків), Сілезькою бібліотекою (Катовіце), бібліотеками університетів у Лодзі та Любліні, Бібліотекою сільськогосподарського інституту в Ольштині. У 1962 р. послугами бібліотеки скористалися 8 польських фахівців, які працювали у відділах рукопису і бібліографії, кабінетах рідкісної книги та мистецтва, про що йдеться в довідці про наукові зв'язки Львівської бібліотеки із зарубіжними організаціями [20, арк. 168–171]. На запити польських установ та окремих учених бібліотека виготовлювала мікрофільми та фотокопії документів і складала бібліографічні довідки. У березні 1963 р. польський учений, молодший співробітник Комітету дослідження сучасної культури ПАН В. Котциба працював у Львівській бібліотеці, досліджуючи матеріали архіву Закладу Народового ім. Оссолінських [27, арк. 115; 117]. У звіті про свою роботу в 1962 р. Львівська бібліотека наголосила, що цього року вона отримала замовлення на виготовлення фотокопій з рисунків Фотеля для Національного музею у Варшаві і приступила до його виконання [28, арк. 15].

Наукові зв'язки Інституту суспільних наук АН УРСР у 1962 р. здійснювалися переважно шляхом приймання іноземних учених та обміну друкованою продукцією. У липні 1962 р. відділ мовознавства цього інституту відвідала асистент Варшавського університету Т. Голинська з групою студентів-україністів. Вони ознайомилися з роботою над історичним словником української мови й атласом українських говорів. У жовтні 1962 р. у відділі археології працював н. с. Інституту історії матеріальної культури ПАН З. Кшак, який вивчав колекції матеріалів доби бронзи з розкопок відділу та поділився найновітнішими досягненнями з цього питання науково-дослідних установ Польщі. Співробітники інституту в індивідуальному порядку обмінювалися науковою літературою з польськи-

ми колегами [20, арк. 179–183]. Дирекція інституту не могла не звернути уваги Президії АН УРСР на односторонній характер міжнародних зв'язків установи з ученими країн Польщі, Чехословаччини, Румунії, Болгарії, НДР, наголошуючи, що вчені цих країн неодноразово відвідують інститут, «...тоді як за весь час існування нашої установи (11 років) були в зарубіжних наукових установах (Польща) лише два співробітники інституту. Тим часом в інституті розробляється ряд важливих тем, що їх неможливо виконати на належному науково-теоретичному рівні без використання джерельних матеріалів з сусідніх країн, всестороннього обговорення ряду спірних питань і взаємообміну досвідом наукових досліджень» [20, арк. 182–183]. Про незадовільний стан з науковими відрядженнями за кордон інформував Президію АН УРСР також Інститут археології АН УРСР у листі від 23 листопада 1962 р., вважаючи таке становище «ненормальним». Водночас науковими фондами інституту цікавилися польські вчені. У 1962 р. з їхніми документами працювали дослідники з Польщі А. Лука, З. Кшак, Т. Журовський [20, арк. 191].

Інтенсифікації співпраці польських та українських учених-гуманітаріїв сприяв VII Міжнародний семінар славістів, який проходив з 25 серпня по 25 вересня 1962 р. у Варшаві. У роботі семінару взяв участь н. с. Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР к. істор. н. А. Я. Поріцький. У своєму звіті про результати відрядження український учений зазначав, що, окрім участі в роботі семінару, він ознайомився з діяльністю етнографічних установ Польщі. В університетських бібліотеках і архівах кафедр вдалося виявити та опрацювати матеріали за темою «Культурно-побутові зв'язки українців з поляками і словаками у ХІХ–ХХ ст.», отримати консультації з цих напрямів у польських фахівців. На думку українського вченого, заслуговував на увагу і впровадження у вітчизняних вищих навчальних закладах досвід навчання студентів на етнографічних кафедрах польських вишів. Він також вважав за необхідне розпочати якнайшвидше спільне з польськими, чехословацькими та румунськими вченими вивчення народної культури та побуту Карпат у межах роботи Міжнародної комісії з вивчення народної культури Карпат. Спільні дослідження були необхідні для вирішення наукових проблем походження карпатського населення, формування його культури, проблеми культурно-побутових взаємозв'язків народів у районі Карпат тощо [29, арк. 1–7].

У 1962 р. тривала співпраця з польськими економістами українських фахівців. Так, Інститут економіки АН УРСР на пропозицію Оргкомітету СРСР з підготовки міжнародної конференції у Варшаві з питань праці підготував дві доповіді за цим напрямом [30, арк. 36].

У звіті про наукові зв'язки АН УРСР із зарубіжними організаціями за 1963 р. міститься інформація про домовленість між Польським інститутом міжнародних питань та Інститутом історії АН УРСР обмінятися відрядженнями наукових співробітників для дослідної роботи за окремими темами, а також опрацювання матеріалів з історії Східної Галичини [31, арк. 5].

Розвитку міжнародного наукового співробітництва безперечно сприяло членство українських учених у міжнародних наукових товариствах. Так, к. філол. н. К. К. Цілуйко був членом Міжнародної ономастичної комісії, а у вересні 1963 р. к. філол. н. О. С. Мельничука було обрано членом Міжнародної комісії з синтаксису; П. М. Калениченко був членом правління українського відділення Товариства радянсько-польської дружби. З 1962 р. АН УРСР стала членом Міжнародного союзу славістів, що, звичайно, розширювало можливості наукової співпраці з ученими слов'янських країн.

Нового імпульсу набула співпраця українських і польських істориків у 1963 р., зокрема в межах домовленості з Польським інститутом міжнародних відносин щодо обміну фахівцями. З відповідною пропозицією до Інституту історії АН УРСР звернувся директор цієї установи О. Длуський, який пропонував прийняти польського фахівця в Інституті історії АН УРСР, а польська установа виявила готовність прийняти українського дослідника. Від Інституту історії АН УРСР для виїзду був рекомендований с. н. с. к. істор. н. П. М. Калениченко [27, арк. 17; 23–23 зв.; 39]. Натомість польська сторона виявила готовність делегувати свого фахівця, якого цікавили питання внутрішньої історії Галичини в 1918–1923 рр. та зовнішньополітичні питання, пов'язані із Східною Галичиною в цей період. У 1963 р. к. істор. н. П. М. Калениченко виїздив до ПНР з метою опрацювання архівних матеріалів, що зберігалися в Польщі, а також ознайомлення з дослідженнями Інституту історії ПАН, Сектору історії польсько-радянських відносин ПАН та Польського інституту міжнародних відносин. Ці завдання були окреслені в настановах, підготовлених дирекцією Інституту історії АН УРСР [32, арк. 23].

У 1963 р. у Польщі проходив Міжнародний симпозіум з історії науки. У спр. 260 (оп. «Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями») відклалися документи з цього питання (розпорядження Президії АН УРСР від 9 вересня 1963 про відрядження до ПНР кандидатів технічних наук Ю. О. Анісімова і Г. М. Доброва, телеграма про дозвіл на виїзд від АН СРСР, розпорядження Президії АН СРСР від 25 вересня 1963 р., довідки, характеристики на осіб, що від'їжджають, тощо) [33, арк. 6–12].

Розвитку міжнародних наукових зв'язків сприяв 150-річний ювілей від дня народження Т. Г. Шевченка, який широко відзначався як в Україні, так і за кордоном. Польський лінгвіст акад. Тадеуш Лер-Сплавінський, який прибув до України на святкування ювілею, ознайомився з роботами Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР та виступив з доповіддю «Про розселення слов'ян» [34, арк. 28].

Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР відрядив у 1964 р. до Польщі провідного фахівця з українсько-польських літературних зв'язків Г. Д. Вервеса. В обґрунтуванні щодо наукового відрядження наголошувалося на необхідності опрацювання відсутніх у бібліотеках СРСР польських періодичних видань, вивчення особових архівів окремих польських письменників, розшуку архівних матеріалів з українсько-польських зв'язків, зустрічей з польським

письменниками і критиками, які брали участь у літературному процесі 20–30-х рр.; передбачалися дослідження за темою «Творчий шлях Бруно Ясенського» [32, арк. 7–9]. Також для участі в Літній школі слов'янознавства в м. Варшаві у 1964 р. Президія АН УРСР вважала доцільним відрядити с. н. с. Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР к. філол. н. В. А. Юзвенко та молодших наукових співробітників Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні В. Ю. Франчук і О. Ф. Дем'яненка. На думку Президії АН УРСР, яку вона виклала в листі до Київського промислового обкому КП України, «...практичні заняття та прослуханий курс лекцій з літературознавства, мовознавства та історії Польщі сприятиме підвищенню фахового рівня наукових співробітників» [32, арк. 99а]. Відповідне розпорядження Президії АН УРСР про відрядження згаданих співробітників було прийняте 15 серпня 1964 р. Слід зазначити, що польська тематика посідала провідне місце в науково-дослідній роботі співробітників слов'янської групи відділу інтернаціональних зв'язків Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР. У звіті про результати роботи цього підрозділу за 1964 р. міститься інформація про основні напрями наукової роботи групи: розвиток зарубіжних слов'янських літератур та міжслов'янські літературні зв'язки. Уже згадувалося, що керівник групи Г. Д. Вервес досліджував творчість Бруно Ясенського і за результатами опрацювання матеріалів у Польщі готував наукову статтю; Ю. Л. Булаховська завершила підготовку статті до збірника «Маяковский и польская литература 40–50 гг.» і працювала над темою «Шляхи розвитку польської сатири 30–50 рр. XX ст.», В. П. Ведіна досліджувала тему «Польська проза на сучасному етапі (1960–1964)». Також у звіті зазначено, що видавництвом «Дніпро» опубліковано працю Г. Д. Вервеса «Т. Г. Шевченко і польська література», а В. П. Ведіна передала до Видавництва «Наукова думка» дослідження «Польская пролетарская проза межвоенного двадцатилетия (1918–1939). К вопросу становления метода» обсягом 11 друк. арк. На запрошення Товариства культурних зв'язків із закордонном на святкування «Шевченківських днів» виїздили до Польщі Г. Д. Вервес, який виступив у Варшаві й Ольштині з доповіддю «Шевченко і світова література» та В. П. Ведіна, яка виступила у Варшаві та Гданську з доповіддю «Шевченко і польський національно-визвольний рух» [35, арк. 1–7].

У жовтні 1964 р. Інститут економіки АН УРСР відвідав н. с. Інституту економіки ПАН С. Фельбур, який цікавився питаннями ціноутворення. Вичерпні консультації з цього питання надали наукові співробітники інституту. С. Фельбур передав прохання польських колег налагодити тісну співпрацю за науковими напрямками, що становлять спільний інтерес, та організувати обмін досвідом досліджень з питань ціноутворення у вигляді симпозіуму [36, арк. 4].

У другій половині 60-х років ХХ ст. продовжували розвиватися зв'язки українських та польських археологів. Останні відвідували Інститут археології АН УРСР, ознайомлювалися зі звітами археологічних експедицій, отримували консультації провідних українських учених. Так, у серпні 1964 р. в Інституті археології АН УРСР перебувала польський археолог Марія Дека, яка опрацювала матеріали щодо торговельних зв'язків Польщі і Київської Русі [37, арк. 70].

Українські вчені брали активну участь у наукових та просвітницьких заходах, які відбувалися в Польщі. На ім'я віце-президента АН УРСР акад. І. К. Білодіда надійшло запрошення взяти участь у святкуванні 600-річного ювілею Ягеллонського університету (м. Краків, 9–13 травня 1964 р.), яке український учений прийняв [32, арк. 32–33]. Також за ініціативою ПАН для участі в Міжнародній конференції, присвяченій дослідженням народної культури в Карпатах, був запрошений с. н. с. А. Я. Поріцький, співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР, про що польська сторона повідомила Президію АН СРСР [32, арк. 119]. Український учений виступив із доповіддю «Стан і завдання етнографічного вивчення населення українських Карпат».

Традиційно великим попитом у польських дослідників користувалися фонди українських академічних бібліотек. Так, з інформації, надісланої ДПБ АН УРСР до Сектору наукових зв'язків із зарубіжними організаціями АН УРСР 10 березня 1964 р., дізнаємося, що з 18 лютого по 6 березня у відділі рукописів ДПБ АН УРСР працював польський дослідник Р. Лужний за темою «Російсько-польські та українські літературні зв'язки у XVII ст.». Документи, які дослідник виявив у відділі рукописів, були взяті ним на облік із подальшим замовленням мікрофільмів із рукописів через ПАН [37, арк. 24]. Фонди ДПБ УРСР з історії Реформації в Польщі цікавили д. істор. н. Університету ім. Марії Кюрі-Складовської в м. Люблін Творека Станіслава-Зігмунда. Бібліотека в повідомленні до Сектору наукових зв'язків із зарубіжними організаціями АН УРСР від 19 квітня 1964 р. виявила готовність прийняти польського фахівця [37, арк. 113]. Львівська наукова бібліотека приймала упродовж чотирьох тижнів у квітні 1964 р. польського вченого, ад'юнкта Інституту літературних досліджень ПАН Романа Лота [37, арк. 125]. Цікавим моментом прийому польських дослідників був той факт, що подеколи АН УРСР організувала відвідування ними і сприяла їхній роботі не лише в академічних інститутах, а й в установах відомчого підпорядкування, бібліотеках та архівах України. Так, з документів відомо, що АН УРСР організувала прийом польського вченого Є. Козловського, який працював у філіалі Центрального державного історичного архіву УРСР [37, арк. 175–178].

У 1965 р. продовжували розвиватися наукові зв'язки в галузі діалектології. Так, упродовж 21–25 червня 1965 р. у відділі діалектології Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР перебувала в науковому відрядженні співробітниця ПАН О. Здунська. Польська вчена ознайомилася з рукописом «Атласу української мови» (Полісся, Середнє Подніпров'я), працями в галузі лінгвістичного картографування, рукописом «Лінгвістичного атласу нижньої Прип'яті» Т. В. Назарової, методикою роботи над змішаними і переходовими говорами. Відповідний звіт про перебування і роботу дослідниці в установі відклався в Архіві Президії НАН України [38, арк. 31]. Директор Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР д. філол. н. М. Є. Сиваченко перебував у жовтні 1965 р. у ПНР, очолюючи делегацію Товариства радянсько-польської дружби (українське відділення) [39, арк. 120]. Сектор держави та права АН УРСР

продовжував підтримувати наукові зв'язки з низкою зарубіжних наукових установ, зокрема обмінювався науковими працями, надавав інформацію про тематику науково-дослідної роботи. З багатьма ученими-юристами світу підтримував безпосередні наукові контакти акад. АН УРСР В. М. Корецький. У 1965 р. у секторі побував польський професор С. І. Рітерман [39, арк. 20].

Непересічне значення для зміцнення двосторонніх наукових зв'язків мав візит у січні 1965 р. головного вченого секретаря ПАН, відомого польського історика, академіка Г. В. Яблонського, який зустрічався з віце-президентом АН УРСР акад. І. К. Білодідом та відвідав Інститут історії АН УРСР. У інтерв'ю газеті «Вечірній Київ» польський учений наголошував: «...прибув я сюди, щоб зав'язати найтісніші контакти з українськими вченими. У Польщі ми старанно вивчаємо і добре знаємо їхні праці» [41, арк. 28]. Завдяки візиту Г. В. Яблонського до Інституту історії АН УРСР українські історики ознайомилися з роботою польських установ, що працювали в галузі історії, а також Польського історичного товариства. Корисною була інформація й про останні фундаментальні видання польських істориків [42, арк. 158].

Прискореними темпами розвивалися зв'язки з польськими дослідниками в галузі наукознавства, чому значною мірою сприяло створення Сектору історії техніки і природознавства у складі Інституту історії АН УРСР. З 24 до 31 серпня 1965 р. у Польщі проходив XI Міжнародний конгрес з історії науки, в роботі якого брали участь 700 учених із 27 країн. Звіт про участь у роботі з'їзду радянської делегації відклався у спр. 344 (оп. «Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями»). У складі радянської делегації, яка налічувала понад 100 осіб, були представники АН УРСР. Так, к. т. н. Г. М. Добров виголосив доповідь «Історико-технічні дослідження і кібернетика». У рамках конгресу працювали 5 симпозіумів. На одному з них – «Минуле та майбутнє науки» – була заслухана доповідь к. т. н. Г. М. Добрава «Тенденції розвитку організації науки». Під час роботи конгресу відбулися збори Міжнародної академії історії науки – організації, що об'єднала провідних істориків науки і техніки всього світу. На зборах було вручено дипломи раніше обраним членам Академії та оголошено список осіб, обраних до неї навесні 1965 р. Серед них – українські вчені к. т. н. Г. М. Добров та акад. Й. З. Штокало [43].

У бібліотеках АН УРСР не зменшувалася кількість учених із Польщі. Так, ДПБ УРСР у 1965 р. відвідали директор видавництва Оссолінеум М. Северський та директор Національної бібліотеки ім. Оссолінських ПАН у Вроцлаві Ф. Пайончковський. Основна мета відрядження М. Северського полягала в ознайомленні з методами і формами роботи наукових видавництв Києва і Львова, а Ф. Пайончковського – з організацією роботи в ДПБ УРСР та Львівській бібліотеці, з якими Національна бібліотека ім. Оссолінських ПАН у Вроцлаві прагнула розширити книгообмін. Цього року бібліотеку відвідали також співробітник Інституту літературних досліджень ПАН д-р Р. Соболь та ад'юнкт д-р Варшавського університету А. Поппе, які опрацьовували фонди відділу рукописів [41, арк. 58; 76].

У спр. 341 (оп. «Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями») відклалися документи, представлені довідками, обґрунтуваннями та листуванням, про виїзд українських учених у відрядження до Польщі у 1964–1965 рр. Низку документів у цій справі репрезентовано листуванням щодо участі українських учених у міжнародних наукових заходах, які проходили в Польщі. Так, з листа вченого секретаря Українського відділення Радянського національного об'єднання істориків природознавства і техніки дізнаємося про запрошення голови Секції біологічних наук АН УРСР акад. В. Г. Касьяненка до участі в роботі XI Міжнародного конгресу історії наук 24–29 серпня 1965 р. [44, арк. 2]. У вересні 1965 р. у Варшаві відбувся Міжнародний конгрес слов'янської археології, участь у якому взяли українські археологи, зокрема доктори історичних наук В. Й. Довженок, О. І. Тереножкін, кандидати історичних наук В. А. Ільїнська, С. С. Березанська, А. Т. Сміленко. Документи щодо участі українських учених у цьому заході представлено листуванням Президії АН УРСР з Інститутом археології АН УРСР, АН СРСР, характеристиками на співробітників та директивними настановами, визначеними для них керівництвом Інституту археології АН УРСР, розпорядженням Президії про відрядження групи наукових співробітників Інституту археології до ПНР та іншими матеріалами [44, арк. 28–63]. У вересні 1965 р. делегація радянських учених взяла участь у роботі славістичної школи, організованої Варшавським університетом. Метою цього заходу було підвищення ділової кваліфікації вчених з історії, мови і літератури. Для участі в роботі славістичної школи Президія АН УРСР прийняла розпорядження делегувати завідувача відділу Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР к. філол. н. Л. С. Паламарчука [44, арк. 72].

Документи з приймання в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР доктора гуманітарних наук Ельжбети Горн відклались у спр. 286 (оп. «Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями») [45, арк. 183–187]. Вони репрезентовані листуванням АН УРСР з інститутом, Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти СРСР, ЦК КПУ, планом наукової роботи польської дослідниці. Мета перебування польської вченої в українській установі полягала у виявленні та дослідженні архівних і бібліотечних матеріалів, що висвітлюють ставлення М. П. Драгоманова до польського питання. У 1965 р. Ю. Л. Булаховська та Н. П. Романова для польського видання «Бюлетень полоністичний» підготували оглядово-інформаційну статтю «Українська полоністика на сучасному етапі» [46, арк. 9]. Наприкінці вересня Інститут історії АН УРСР відвідав заступник секретаря Відділення суспільних наук ПАН професор, доктор наук Тадеуш Цесяляк, якого цікавили питання українсько-польських зв'язків [45, арк. 210]. У 1964 р. у Львівській державній науковій бібліотеці перебував польський дослідник В. Котциба, який опрацьовував матеріали за темою «Культурна роль закладу ім. Оссолінських у 1920–1939 рр.» [45, арк. 236]. У травні 1965 р. директор Національної бібліотеки ім. Оссолінських у Вроцлаві доктор наук Ф. Піончковський ознайомлювався з роботою Центральної наукової бібліотеки (далі – ЦНБ) АН УРСР [41, арк. 38]. Інформація про відвідання ним бібліотеки відклалася в

Архіві Президії НАН України. Ф. Піончковський ознайомився зі структурою бібліотеки та побував у її структурних підрозділах [41, арк. 41–42]. Того ж місяця ЦНБ АН УРСР відвідав співробітник Інституту літературних досліджень ПАН д-р Роман Соболев. Дослідник працював у відділі рукописів ЦНБ АН УРСР з польськими матеріалами з архіву Хрептовича, зокрема з рукописами, пов'язаними з життям і творчістю польського поета XVII ст. Ф. Карпинського. Інформація про цей візит відклалась у спр. 327 (оп. «Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями») [41, арк. 58]. У березні 1965 р. Андрей Поппе, ад'юнкт, доктор гуманітарних наук Варшавського університету, працював у відділі рукописів ЦНБ АН УРСР над рукописами З. Доленги-Ходаковського та життями Бориса і Гліба XVI–XVII ст.

Інформація про наукові зв'язки Інституту економіки АН УРСР із зарубіжними країнами відклалась у ф. 360, що зберігається в Інституті архівознавства НБУВ [47, арк. 1–3]. З цього документа дізнаємося, що під час II Всесвітньої конференції, присвяченої проблемам народонаселення, яка відбулася в Югославії в 1965 р., вдалося досягти домовленості про книгообмін з демографічними установами низки країн, у т. ч. Польщі.

Співробітники гуманітарних установ АН УРСР надавали значну допомогу в роботі різним товариствам дружби з зарубіжними країнами. Найбільш плідно таку діяльність здійснювали співробітники Інституту історії АН УРСР. Зокрема, професор К. К. Дубина був президентом секції суспільних наук Українського товариства дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами. Доктори історичних наук В. І. Клоков, І. М. Мельникова та кандидати історичних наук І. А. Петерс, П. М. Калениченко, П. С. Сохань були членами правлінь українських відділень товариств радянсько-чехословацької, радянсько-польської та радянсько-болгарської дружби. С. М. Пархомчук був заступником голови правління українського відділення Товариства радянсько-румунської дружби. Професор В. І. Клоков входив до складу Комітету ветеранів війни та Історичної комісії Міжнародної федерації борців руху Опору [39, арк. 115–116].

Активно розвивалася співпраця вчених Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР з польськими науководослідними установами. Про це свідчить лист дирекції інституту до Відділу наукових зв'язків із зарубіжними організаціями АН УРСР. Так, директор інституту д. філол. н. М. Є. Сиваченко в жовтні 1965 р. перебував у ПНР, очолюючи делегацію радянсько-польської дружби (українське відділення). Співпраця також здійснювалася за напрямом книгообміну. Співробітники відділів фольклористики та етнографії інституту застосовували передові методи каталогізації та наукової обробки польового фольклорно-етнографічного матеріалу, що використовували етнографи та фольклористи Польщі [39, арк. 120–121].

Наукова новизна дослідження полягає в систематизації розлогого комплексу архівних джерел з історії українсько-польських міжакадемічних зв'язків, введенні до наукового обігу маловідомих і почасти недосліджених документів

та, на їхній підставі, – здійсненні комплексної реконструкції напрямів співробітництва академічних установ України та Польщі соціогуманітарного профілю.

Висновки. Проведений аналіз двостороннього співробітництва поміж науково-дослідними установами АН УРСР та ПАН дозволяє зробити висновок, що українські науково-дослідні установи соціогуманітарного профілю зробили вагомий внесок у становлення та розвиток міжнародної наукової співпраці з польськими науковими інституціями. Форми співробітництва розширювалися і виявлялися у спільному розробленні наукових проблем, в яких були зацікавлені обидві академії наук. Наукові відрядження українських учених до Польщі мали конкретне цільове значення. Незважаючи на складнощі з фінансуванням закордонних відряджень, штучні перепони бюрократичного характеру з боку союзної Академії, жорстку централізацію міжнародного наукового співробітництва в СРСР, упродовж 1961–1965 рр. завдяки активній позиції академічних установ і провідних учених вдалося реалізувати чимало вагомих наукових розробок, популяризувати в Польщі українську науку і культуру. Українські та польські дослідники широко застосовували результати наукових відряджень, найвдаліші форми науково-дослідної роботи, що практикувалися на той час академіями наук України та Польщі, і, головне, архівні документи дають підстави стверджувати, що двостороннє співробітництво було результативним у галузі дослідження спільної культурної спадщини.

Список використаних джерел

1. Кравченко Г. П. Наукові зв'язки Інституту історії АН УРСР з зарубіжними країнами (1960–1961) // Український історичний журнал. Київ, 1962. № 2. С. 153–154.
2. Ляшенко П. Г. Зарубіжні зв'язки Інституту історії АН УРСР у 1962 р. // Український історичний журнал. Київ, 1963. № 3. С. 153–154.
3. Ляшенко П. Г. Зарубіжні зв'язки Інституту історії АН УРСР у 1963 р. // Український історичний журнал. Київ, 1964. № 3. С. 155–156.
4. Клебанівська Н. М. Зарубіжні зв'язки Інституту історії АН УРСР // Український історичний журнал. Київ, 1965. № 2. С. 153–155.
5. Національна академія наук України. 1918–2008 : до 90-річчя від дня заснування / Б. Є. Патон (гол. ред.). Київ, 2008. С. 534–553.
6. Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України. 2004–2008: звіт Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України до 90-річчя Національної академії наук України / В. М. Литвин (гол. ред.). Київ, 2008. С. 206–216.
7. Загородній А. Б. Є. Патон і розвиток міжнародних наукових зв'язків // Вісник НАН України. Київ, 2012. № 2. С. 99–108.
8. Литвин М. Р. Українсько-польські наукові зв'язки у гуманітарній сфері // Вісник НАН України. Київ, 2015. № 3. С. 73–83.
9. М'якушко С., Мирончук А. Стан та перспективи українсько-польського між-академічного співробітництва // Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє. Київ, 2002. Ч. 2. С. 159–165.

10. Віднянський С. Славістичні дослідження в Інституті історії України НАН України: основні етапи, напрями і тенденції розвитку // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Київ, 2015. Вип. 24. С. 60–84.

11. Дубровіна Л. А., Онищенко О. С. Історія Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1941–1964). Київ, 2003. 360 с..

12. Малолетова Н., Бодак О. Міжнародний документообмін Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в системі формування бібліотечно-інформаційних ресурсів // Бібліотечний вісник. Київ, 2015. № 1. С. 33–45.

13. Н. І. Малолетова, Р. Л. Красій, Міжнародний книгообмін Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1918–2008. Започаткування. Становлення. Розвиток. Київ, 2009. 144 с.

14. Індиченко Г. В. Науково-інформаційний обмін в гуманітарній сфері між академічними установами України і Польщі (1955–1960) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2015. Вип. 19. С. 494–510.

15. Історія Національної академії наук України. 1956–1960: Ч. 1: Документи і матеріали / О. С. Онищенко (голова редкол.), Київ, 2016. 872 с.; Історія Національної академії наук України. 1956–1960 : Ч. 2 : Додатки / О. С. Онищенко (голова редкол.). Київ, 2016. 1064 с.

16. Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 279. 40 арк.

17. Отчет о деятельности Академии наук Украинской ССР в 1961 году (проект). Київ : Наукова думка, 1962. 150 с.; Отчет о деятельности Академии наук Украинской ССР в 1965 году (проект). Київ : Наукова думка, 1966. 230 с.

18. Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 233. 48 арк.

19. Там само. Спр. 179. 15 арк.

20. Там само. Спр. 227. 235 арк.

21. Там само. Оп. Відділення наук. Спр. 572. 24 арк.

22. Там само. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 182. 153 арк.

23. Там само. Оп. Відділення наук. Спр. 576. 93 арк.

24. Там само. Оп. Редакційно-видавнична рада. Спр. 205. 132 арк.

25. Там само. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 142. 72 арк.

26. Там само. Спр. 109,. 189 арк.

27. Там само. Спр. 245 (Т. 3). 187 арк.

28. Там само. Оп. Відділення наук. Спр. 642. 26 арк.

29. Там само. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 225. 165 арк.

30. Там само. Оп. Відділення наук. Спр. 633. 56 арк.

31. Там само. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 233. 48 арк.

32. Там само. Спр. 301. 156 арк.

33. Там само. Спр. 260. 143 арк.
34. Там само. Оп. Відділення наук. Спр. 735. 75 арк.
35. ІА НБУВ. Ф. 261. Оп. 1. Спр. 868. 7 арк.
36. Там само. Ф. 360. Оп. 1. Спр. 833. 22 арк.
37. Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 287. 178 арк.
38. Там само. Спр. 328 (Т. 2). 130 арк.
39. Там само. Спр. 361. 121 арк.
40. Там само. Оп. Відділення наук. Спр. 827. 41 арк.
41. Там само. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 327 (Т. 1). 137 арк.
42. Плющ Н. В. Академік Польської академії наук Г. В. Яблонський у Києві // Український історичний журнал. Київ, 1965. № 3. С. 158.
43. Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових зв'язків із зарубіжними організаціями. Спр. 344. 34 арк.
44. Там само. Спр. 341. 101 арк.
45. Там само. Спр. 286. 279 арк.
46. ІА НБУВ. Ф. 261. Оп. 1. Спр. 913. 11 арк.
47. Там само. Ф. 360. Оп. 1. Спр. 895. 3 арк.

References

1. Kravchenko, H. (1962). Naukovi zvyazky Instytutu istorii AN URSSR z zarubizhnymy krainamy (1960–1961) [Scientific relations of the Institute of History of the Academy of Sciences of the UkrSSR with foreign countries (1960–1961)]. In *Ukrayinskyi istorychnyi zhurnal* [Ukrainian Historical Journal]. No. 2, pp. 153–154. [In Ukrainian].
2. Liashenko, P. (1963). Zarubizhni zvyazky Instytutu istorii AN URSSR u 1962 r. [Foreign relations of the Institute of History of the Academy of Sciences of the UkrSSR in 1962]. In *Ukrayinskyi istorychnyi zhurnal* [Ukrainian Historical Journal]. No. 3, pp. 153–154. [In Ukrainian].
3. Liashenko, P. (1964). Zarubizhni zviyazky Instytutu istorii AN URSSR u 1963 r. [Foreign relations of the Institute of History of the Academy of Sciences of the USSR in 1963]. In *Ukrayinskyi istorychnyi zhurnal* [Ukrainian Historical Journal]. No. 3, pp. 155–156. [In Ukrainian].
4. Klebanivska, N. (1965). Zarubizhni zviyazky Instytutu istorii AN URSSR [Foreign relations of the Institute of History of the Academy of Sciences of the UkrSSR]. In *Ukrayinskyi istorychnyi zhurnal* [Ukrainian Historical Journal]. No. 2, pp. 153–155. [In Ukrainian].
5. *Natsionalna akademiia nauk Ukrainy. 1918–2008: do 90-richchia vid dnia zasnuvannya* [National Academy of Sciences of Ukraine. 1918–2008: on the 90th anniversary of its foundation]. (2008). B. Ye. Paton (Ed.-in-Chief). Pp. 534–553. Kyiv. [In Ukrainian].
6. *Sotsiohumanitarni doslidzhennia u natsionalnii akademii nauk Ukrainy. 2004–2008: zvit Sektsii suspilnykh i humanitarnykh nauk NAN Ukrainy: do 90-richchia Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy* [Socio-humanitarian studies in the National Academy of Sciences

of Ukraine. 2004–2008: report of Section of Social and Humanitarian Sciences of the NAS of Ukraine: on the 90th anniversary of the NAS of Ukraine]. (2008). V. M. Lytvyn et al. (Eds.). Pp. 206–216. Kyiv. [In Ukrainian].

7. Zahorodnii, A. (2012). B. Ye. Paton i rozvytok mizhnarodnykh naukovykh zviyazkiv [B.Ye. Paton and the development of international scientific relations]. In *Visnyk NAN Ukrainy* [Herald of the NAS of Ukraine]. No. 2, pp. 99–108. [In Ukrainian].

8. Lytvyn, M. (2015). Ukrayinsko-polski naukovy zvyazky u gumanitarnij sferi [Ukrainian-Polish academic cooperation in the sphere of Humanities]. In *Visnyk NAN Ukrainy* [Herald of the NAS of Ukraine]. No. 3, pp. 73–83. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/vsn2015.03.073>

9. Miakushko, S., Myronchuk, A. (2002). Stan ta perspektyvy ukrayinsko-polskoho mizhakademichnoho spivrobitnytstva [State and prospects of Ukrainian-Polish academic collaboration]. In *Ukraina i Polshha – stratehichne partnerstvo. Istorია. Sohodennya. Maibutnie* [The strategic partnership of Ukraine and Poland. History. Present time. Future]. Kyiv. Vol. 2, pp. 159–165. [In Ukrainian].

10. Vidnianskyi, S. (2015). Slavistychni doslidzhennia v Instytuti istorii Ukrainy NAN Ukrainy: osnovni etapy, napriamy i tendentsii rozvytku [The Slavonic studies in the Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine: main stages, priority approaches and development tendencies]. In *Mizhnarodni zviyazky Ukrainy: naukovy poshuky i znakhidky* [Foreign relations of Ukraine: scientific research and findings]. No. 24, pp. 60–84. [In Ukrainian].

11. Dubrovina L. A., Onyshchenko O. S. (2003). *Istoria Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskogo (1941–1964)* [History of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (1941–1964)]. Kyiv. [In Ukrainian].

12. Malolietova, N., Bodak, O. (2015). Mizhnarodnyi dokumentoobmin Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho v systemi formuvannia bibliotechno-informatsiinykh resursiv [The international document exchange of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in the library and information resources development system]. In *Bibliotechny visnyk* [The Library Herald]. No. 1, pp. 33–45. [In Ukrainian].

13. Malolietova, N. I., Krasii, R. L. (2009). *Mizhnarodnyi knyhoobmin Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. 1918–2008. Zapochatkovannia. Stanovlennia. Rozvytok* [The international book exchange of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. 1918–2008. Establishment. Formation. Development]. Kyiv. [In Ukrainian].

14. Indychenko, H. (2015). Naukovo-informatsiinyi obmin v humanitarnij sferi mizh akademichnymy ustanovamy Ukrainy i Polshchi (1955–1960) [Scientific information exchange in the field of humanities between academic institutions of Ukraine and Poland (1955–1960)]. In *Rukopysna ta knyzhkova spadshhyna Ukrainy* [The Manuscript and Book Heritage of Ukraine]. Vol. 19, pp. 494–510. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/rksu.19.494>

15. *Istoriia Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. 1956–1960* [The history of the National Academy of Sciences of Ukraine. 1956–1960]: Pt. 2. Dodatky [Appendices]. (2016). Kyiv. [In Ukrainian].

16. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 279. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine.

17. *Otchet o deiatelnosti Akademii nauk Ukrainskoi SSR v 1961 godu (proekt)* [Report on the activities of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR in 1961 (draft)]. (1962). Kyiv: Naukova Dumka. [In Russian]; *Otchet o deyatelnosti Akademyy nauk Ukraynskoj SSR v 1965 godu (proekt)* [Report on the activities of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR in 1965 (draft)]. (1966). Kiev: Naukova Dumka. [In Russian].

18. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 233. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

19. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 179. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

20. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 227. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

21. Fond 251, Inventory «Viddilennia nauk» [Department of Sciences], Unit 572. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

22. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 182. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

23. Fond 251, Inventory «Viddilennia nauk» [Department of Sciences], Unit 576. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

24. Fond 251, Inventory «Redaktsiino-vydavnycha rada» [Editorial Board], Unit 205. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

25. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 142. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

26. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 109. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

27. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 245 (Vol. 3). Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

28. Fond 251, Inventory «Viddilennia nauk» [Department of Science], Unit 642. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

29. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 225. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

30. Fond 251, Inventory «Viddilennia nauk» [Department of Science], Unit 633. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine, Kyiv. [In Ukrainian].

31. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 233. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].

32. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 301. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
33. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 260. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
34. Fond 251, Inventory «Viddilennia nauk» [Department of Science], Unit 735. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
35. Fond 261, Inventory 1, Unit 868. Institute of Archival Studies of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. [In Ukrainian].
36. Fond 360, Inventory 1, Unit 833, Institute of Archival Studies of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. [In Ukrainian].
37. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 287. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
38. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 328 (Vol. 2). Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
39. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 361. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
40. Fond 251, Inventory «Viddilennia nauk» [Department of Science], Unit 827. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
41. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 327, (Vol. 1). Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
42. Pliushch, N. (1965). Akademik Polskoi akademii nauk H. V. Yablonskyi u Kyievi [Academician of the Polish Academy of Sciences G.V. Yablonskyi in Kyiv]. In *Ukrayinskyi istorychnyi zhurnal* [Ukrainian Historical Journal]. No. 3, p. 158. [In Ukrainian].
43. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit. 344. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
44. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 341. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
45. Fond 251, Inventory «Viddil naukovykh zviyazkiv iz zarubizhnymy orhanizatciiamy» [Department of scientific relations with foreign organizations], Unit 286. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine. [In Ukrainian].
46. Fond 261, Inventory 1, Unit 913. Institute of Archival Studies of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. [In Ukrainian].
47. Fond 360, Inventory 1, Unit 895. Institute of Archival Studies of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. [In Ukrainian].

Hanna Volodymyrivna Indychenko,

Candidate of Historical Sciences,

Head of the Department of History of the Academic Science

Institute of Archival Studies, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

ORCID: 0000-0003-2225-0214

e-mail: Indychenko@ukr.net

Ukrainian-Polish academic cooperation in the field of social sciences and humanities (1961–1965): source study and historical aspects

Aim of the research. The research conducted source study analysis of little known archival documents, on the basis of which it was possible to reconstruct Ukrainian-Polish academic cooperation in the field of social sciences and humanities within 1961–1965 time frame. **The methodology of the research** presupposes the usage of historical, archival, source study, and chronological methods, methods of analytical-synthetic processing of materials and also the method of scientific examination. This methodological approach allows to determine the degree of informative value of archival documents and to propose historical reconstruction of Ukrainian-Polish scientific relations in the field of social humanities sciences in 1961–1965. **The scientific novelty** of the research can be found in the systematisation of the spacious collection of archival sources concerning the history of Ukrainian-Polish academic relations as well as inclusion of little known and partially non-researched documents into scientific circulation, and on their basis to complete full reconstructions of various collaboration spheres between academic institutions in Ukraine and Poland within socio-humanitarian profile. **Conclusions.** The analysis of archival documents, which have been preserved at the archives of the Presidium of the NAS of Ukraine Archive and the Institute of Archival Studies at V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine allows to make conclusions that Ukrainian research facilities of socio-humanitarian profile made an important contribution to the establishment and development of scientific cooperation with Polish scientific institutions. Forms of this cooperation expanded and constituted common analysis of the scientific problems, in which both Academies of Sciences were interested as well as familiarisation with the scientific issues of academic institutions in Ukraine and Poland, publications of scientific researches and their results, mutual peer review of scientific works, organization of internships, exchange of book resources. Ukrainian and Polish researchers used practically the gained experience as well as the most successful forms of scientific and research work, which was practiced at the time by the Academies of Sciences in Ukraine and Poland.

Key words: Academy of Sciences of the UkrSSR, Polish Academy of Sciences, academic cooperation, social humanities.

Анна Владимировна Индыченко,

кандидат исторических наук,

*заведующая отделом истории академической науки Института архивоведения
Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского*

ORCID: 0000-0003-2225-0214

e-mail: Indychenko@ukr.net

Украинско-польское международное сотрудничество в области социогуманитаристики (1961–1965 гг.): историко-источниковедческий аспект

Цель работы. В исследовании осуществлен источниковедческий анализ малоизвестных и ранее не изученных архивных документов, на основании которых проведена историческая реконструкция украинско-польского межакадемического сотрудничества в области социогуманитаристики хронологического периода 1961–1965 гг. **Методология** исследования заключается в применении историко-архивоведческого, источниковедческого, хронологического методов, а также методов аналитико-синтетической обработки материалов и научной экспертизы. Указанный методологический подход позволил выявить степень информативной ценности архивных документов и осуществить историческую реконструкцию украинско-польских научных связей в области социогуманитаристики в течение 1961–1965 гг. **Научная новизна** работы заключается в систематизации обширного комплекса архивных источников по истории украинско-польских межакадемических связей, введении в научный оборот малоизвестных и отчасти еще не исследованных документов, и на их основании проведении комплексной реконструкции направлений сотрудничества академических учреждений Украины и Польши социогуманитарного профиля. **Выводы.** Анализ архивных документов, хранящихся в Архиве Президиума НАН Украины и Институте архивоведения НБУВ, позволяет сделать выводы, что украинские научно-исследовательские учреждения социогуманитарного профиля сделали весомый вклад в становление и развитие научного сотрудничества с польскими научными институтами. Формы сотрудничества расширились и заключались в совместной разработке научных проблем, в которых были заинтересованы обе академии наук, ознакомлении с научной проблематикой академических учреждений Украины и Польши, публикации результатов научных разработок, взаимном рецензировании научных работ, прохождении стажировок, книгообмене. Украинские и польские исследователи применяли на практике результаты научных командировок и удачные формы научно-исследовательской работы, практиковавшиеся в то время академиями наук Украины и Польши.

Ключевые слова: Академия наук УССР, Польская академия наук, документ, межакадемическое сотрудничество, социогуманитаристика.

*Стаття підготовлена 11 березня 2019 року;
подана до друку 19 березня 2019 року.*